

**ЩОРІЧНИЙ ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КОНКУРС
«КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»**

ТВОРЧА РОБОТА УЧАСНИКА ТРЕТЬОГО ТУРУ
ЩОРІЧНОГО ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ
«КРАЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ»
НА ТЕМУ:

**«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ
ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ»**

Баранівська Людмила Казимирівна
завідувач сектору територіальної
та галузевої координації
управління промислової політики та
програмування територіального розвитку
департаменту агропромислового розвитку
та економічної політики Житомирської
обласної державної адміністрації

ПЛАН

1. Державна регіональна політика та її принципи
2. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року та Стратегія розвитку Житомирської області на період до 2020 року, як інструменти регіональної політики
3. Децентралізація влади в Україні
4. Моніторинг здійснення реформи по Україні та на прикладі Житомирської області

ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА ЇЇ ПРИНЦИПИ

Державна регіональна політика — це сукупність організаційних, правових та економічних заходів, які здійснюються державою у сфері регіонального розвитку країни з врахуванням поточного соціально-економічного стану регіонів та стратегічних завдань. Заходи спрямовуються на стимулювання ефективного розвитку продуктивних сил регіону, раціональне використання їх ресурсного потенціалу, створення нормальних умов життєдіяльності населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації суспільства. Впровадження регіональної політики пов'язане з необхідністю вдосконалення регіонального управління. Сучасна централізація управління, недосконала фінансово-економічна база місцевих органів влади призвели до виникнення значних диспропорцій у територіальній структурі економіки, накопичення на місцях господарських, економічних та соціальних проблем.

Державна регіональна політика являє собою складову частину загальнодержавної стратегії економічного та соціального розвитку України. Метою державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку територій, усунення основних регіональних диспропорцій на основі ефективного використання виробничого потенціалу кожного регіону для підвищення рівня життя населення, забезпечення соціальної захищеності кожного громадянина, удосконалення роботи органів державної влади та місцевого самоврядування.

Державна регіональна політика ґрунтується на таких принципах:

конституційність та законність — реалізація політики здійснюється відповідно до Конституції та законів України, актів Президента;

України та Кабінету Міністрів України, впровадження чіткого розподілу повноважень та відповідальності між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування; забезпечення унітарності України та цілісності її території, включаючи єдність використання економічного механізму управління,

єдиної для всіх регіонів України фінансово-кредитної, податкової та бюджетної систем;

поєднання процесів централізації та децентралізації влади з врахуванням загальнодержавних, регіональних та місцевих інтересів;

забезпечення тісного співробітництва органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування в реалізації заходів щодо регіонального розвитку.

Державна регіональна політика має забезпечити:

формування оптимальної високоефективної структури господарства регіонів, яка б забезпечувала їх комплексний розвиток на основі використання природно-ресурсного, виробничо-економічного, науково-технічного та людського потенціалу, історико-культурних традицій;

удосконалення системи державного прогнозування та стратегічного планування регіонального економічного та соціального розвитку;

запровадження систем стратегічного бюджетного планування та фінансового забезпечення регіонального економічного та соціального розвитку з використанням науково обґрунтованих норм та нормативів, для визначення оптимального рівня фінансових ресурсів для реалізації цієї мети;

обґрунтування перспектив залучення інвестицій у пріоритетні галузі виробництва для створення сучасної виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури на основі впровадження нових технологій, збільшення виробництва високоякісних товарів і послуг;

впровадження заходів, спрямованих на стимулювання розвитку депресивних територій;

об'єднання фінансових ресурсів місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування для вирішення спільних міжрегіональних економічних, соціальних та екологічних проблем;

підвищення ролі регіонів у зовнішньоекономічному співробітництві, активне входження регіонів до міжнародних організацій та формувань, активізація міжрегіонального та транскордонного співробітництва;

децентралізацію влади, розмежування повноважень центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з розширенням повноважень органів місцевого самоврядування.

Узагальнюючи сутність та зміст діяльності по впровадженню державної регіональної політики можна заключити, що ця діяльність повинна сприяти демократизації процесів управління кожним регіоном та місцевого самоврядування, вдосконалення інтеграційних зв'язків між органами державного управління та регіональними органами влади. При цьому правові та економічні відносини й регулятори між державою й регіональними органами влади повинні будуватися на конституційних засадах за принципом верховенства загальнодержавного права та законів.

Впровадження регіональної політики буде сприяти поглибленню територіального поділу праці, спеціалізації виробництва, створенню виробничих структур, які б відповідали географічним та економічним умовам кожного регіону. Ефективне використання науково-технічного потенціалу, розвиток підприємництва, впровадження різних форм господарювання має сприяти насиченості ринку товарами та послугами, задоволенню потреб людей, позитивно вплинути на стан соціального забезпечення людей.

Рациональне використання природних ресурсів та їх охорона в результаті широкого застосування маловідходних та безвідходних ресурсозберігаючих технологій сприятимуть вирішенню екологічних проблем, забезпечить збереження та своєчасне відтворення природи, створення гідних умов для життя людей.

ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НА ПЕРІОД ДО 2020 РОКУ ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ПЕРІОД ДО 2020 РОКУ, ЯК ІНСТРУМЕНТИ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385.

Стратегія визначає цілі державної регіональної політики та основні завдання центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, спрямовані на досягнення зазначених цілей, а також передбачає узгодженість державної регіональної політики з іншими державними політиками, які спрямовані на територіальний розвиток.

Стратегія спрямована на:

визначення завдань та інструментів для розв'язання соціальних проблем;
підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки;

прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища.

Стратегія розвитку Житомирської області на період до 2020 року, затверджена рішенням Житомирської обласної ради від 19.03.2015 № 1403.

Стратегія – це плановий документ найвищого рівня в області та є основою для уточнення діючих і розроблення нових регіональних та місцевих галузевих програм, щорічних програм економічного і соціального розвитку територій.

Мета та завдання – перетворити Житомирщину у регіон, що демонструватиме сталий економічний розвиток, зростання багатогалузевої промисловості та сільського господарства, посилення конкурентних позицій з безпечними умовами проживання, у якому кожна територіальна громада матиме умови для розвитку та підвищення стандартів життя.

Стратегію сформовано на основі цільового підходу, а саме: в ній визначено напрями і цілі розвитку області на перспективу. Для визначення шляхів сталого розвитку регіону використано сценарні підходи.

Відповідно до реалій соціально-економічного розвитку Житомирської області Стратегія передбачає концентрацію зусиль і фінансових ресурсів на трьох стратегічних цілях.

Перша – концентрується на забезпеченні стійкого розвитку багатогалузевої конкурентоспроможної економіки області і передбачає розвиток інноваційного та конкурентоспроможного промислового сектору, сільського господарства, зміцнення малого та середнього підприємництва та росту інвестиційного потенціалу.

Друга – містить ряд завдань і заходів, спрямованих на розвиток сільських територій та територій навколо міст області, відповідно до якого передбачається підвищення продуктивності сільськогосподарського сектору та життєздатності сіл, селищ і малих міст.

Третя – окреслює необхідність створення бази для розбудови людського капіталу, підвищення стандартів життя населення, зокрема розвитку та єдності територіального простору, підвищення здатності людського потенціалу адаптуватися до потреб економіки та невиробничої сфери.

Розроблення Стратегії базоване на таких принципах:

партнерство;

участь представників влади та приватного сектора;

життєздатність;

інтеграція;

інновація;

ієрархія стратегічних планів;

інституційна пам'ять;

субсидіарність.

На підставі оцінки ситуації та тенденцій економічного і соціального розвитку регіону проаналізовано його потенціал шляхом проведення

SWOT-аналізу, за результатами якого визначено найбільш важливі внутрішні фактори (сильні і слабкі сторони) і зовнішніх обставини (можливості і загрози) для регіонального розвитку.

Шляхом формування SWOT – матриці визначено та відібрано конкурентні переваги, з одного боку, і найбільш важливі проблеми, з іншого.

Результати цього етапу дали можливість:

визначити ключові аспекти Стратегії, а саме: яким чином краще застосувати власні сили і зменшити внутрішні слабкості, оптимально використовуючи зовнішні можливості;

сформувати уявлення про поточну ситуацію, проблеми, потенціал, сценарії розвитку та визначити стратегічне бачення розвитку області до 2020 року.

Формування стратегічних та операційних цілей з відповідними завданнями.

Стратегія розвитку Житомирської області на період до 2020 року, реалізовується у два етапи:

План заходів на 2015-2017 роки з реалізації Стратегії розвитку Житомирської області на період 2020 року, затверджений рішенням Житомирської обласної ради від 10.09.2015 №1585;

План заходів на 2018-2020 роки з реалізації Стратегії розвитку Житомирської області на період 2020 року, затверджений рішенням Житомирської обласної ради від 22.12.2016 №413.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Децентралізація – процес передачі повноважень і бюджетних надходжень від державних органів до органів місцевого самоврядування.

В Україні процес децентралізації розпочато 2014 року з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (01.04.2014), Законів «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015) та змін до Бюджетного і Податкового кодексів – щодо фінансової децентралізації.

Основне завдання реформи – створити умови для розвитку громад та наблизити послуги до людей шляхом формування заможних громад, передачі більшої частини повноважень на базовий рівень управління та чіткого розмежування функцій між рівнями управління, а також гарантувати належне ресурсне забезпечення місцевого самоврядування

Принципи добровільного об'єднання територіальних громад:

1. конституційність та законність;
2. добровільність;
3. економічна ефективність;
4. державна підтримка;
5. повсюдність місцевого самоврядування;
6. прозорість та відкритість;
7. відповідальність.

Основні умови добровільного об'єднання територіальних громад:

1. Об'єднана територіальна громада має бути розташована в межах території однієї області.
2. При прийнятті рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади.

3. Якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання.

4. Відстань від адміністративного центру об'єднаної територіальної громади до найвіддаленішого населеного пункту цієї громади не може перевищувати 20 км. шляхами сполучення з твердим покриттям.

5. Адміністративним центром визначається населений пункт, який має розвинену інфраструктуру і розташований, як правило, найближче до географічного центру об'єднаної громади.

6. При об'єднанні територіальної громади статус населених пунктів, що увійшли до складу об'єднаної громади міст, сіл, селищ не змінюється.

7. Назва об'єднаної територіальної громади, як правило, є похідною від найменування того населеного пункту, який стає її адміністративним центром.

8. У складі об'єднаної територіальної громади не може існувати іншої територіальної громади, яка має свій представницький орган місцевого самоврядування.

9. Територія об'єднаної громади має бути нерозривною, її межі визначаються по зовнішніх межах юрисдикції територіальних громад, що об'єдналися.

Повноваження нових громад

Власні:

- планування розвитку, залучення інвестицій розвиток підприємництва;
- управління земельними ресурсами;
- розвиток міської інфраструктури: утримання та будівництво доріг, благоустрій;
- надання житлово-комунальних послуг (водо-, тепло-, газопостачання, водовідведення, управління відходами);
- організація роботи громадського транспорту;
- громадська безпека;
- пожежна охорона.

Делеговані:

- соціальна допомога;
- надання адміністративних послуг;
- дошкільна та середня освіта;
- первинна медична допомога;
- культура та спорт.

Послуги підрозділів державних органів у громадах:

- виплата пенсій, субсидій, пільг;
- контроль санітарного та епізоотичного стану;
- казначейське обслуговування;
- реєстрація актів цивільного стану.

Ресурси нових громад:

Податки:

60% ПДФО (головний податок, завдяки якому власні доходи в ОТГ зросли в 2 – 2,5 рази);

25% екологічного податку;

5 % акцизного податку з реалізації підакцизних товарів;

100% єдиного податку;

100% податку на прибуток підприємств комунальної власності (новий податок для ОТГ, який практично ще не надходить);

100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт).

Збори та платежі:

державне мито;

плата за надання адмінпослуг;

збір за паркування;

туристичний збір;

орендна плата за користування майном у комунальній власності;

рендні плати за користування надрами;

50% грошових стягнень за шкоду довкіллю;

75% коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва;

Інше.

Інші доходи:

різноманітні трансфери (базова дотація, освітня і медична субвенції, капітальні трансфери) – найбільший інтерес для ОТГ;

цільові та добровільні внески установ до місцевих фондів охорони довкілля;

надходження в рамках програм міжнародної технічної допомоги;

кошти пайової участі у розвитку інфраструктури;

кошти від відчуження комунального майна;

кошти від реалізації безхазяйного майна;

місцеві запозичення;

інше.

Вдосконалення місцевого управління, зокрема взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування, на сьогодні залишається досить актуальним. Децентралізація допомагає ефективно розв'язувати питання місцевого значення та забезпечує необхідну єдність державної влади з одночасною самостійністю територіальних громад.

Основними перевагами децентралізації здійснення децентралізації державної влади є: прозорість і спрощення процесу прийняття рішень, покращання якості розгляду звернень громадян до органів влади, сприяння розвитку місцевих економік та стратегічному плануванню, більш цілеспрямоване використання видатків бюджету на місцеві першочергові потреби та ін. До недоліків можна віднести наступне: диспропорції і нерівномірність у соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальних одиниць, гальмування реалізації державних програм на фоні надання більшого значення місцевим політичним пріоритетам, неузгодженість делегованих повноважень і обов'язків з ресурсами для виконання державних функцій та ін.

МОНІТОРИНГ ВПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМИ ПО УКРАЇНІ ТА НА ПРИКЛАДІ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Децентралізація вивільняє потенціал громад, дедалі переконливішими стають показники, які демонструють зростання спроможності органів місцевого самоврядування, особливо об'єднаних територіальних громад, ефективно використовувати надані реформою можливості.

Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування, проведений Мінрегіоном, за станом 10.07.2018 також демонструє, що 665 об'єднаних територіальних громад у дуже стислий термін – протягом двох місяців – підготували і затвердили проекти майже на усю суму інфраструктурної субвенції, яка складає цього року 1,9 млрд грн.

За даними Мінрегіону, перспективні плани формування територій громад, які покривають 100% території регіону, мають лише шість областей з 24: Донецька, Луганська, Рівненська, Херсонська, Хмельницька та Чернігівська.

Слід відмітити, що Житомирська область є лідером у формуванні ОТГ в області та займає 1 рейтингове місце в загальному рейтингу серед інших регіонів.

Параметр 1 Кількість об'єднаних територіальних громад – 48 (2 місце);

Параметр 2 Площа ОТГ – 17208 кв. км, 57,7% загальної площі області (2 місце);

Параметр 3 Територіальні громади, що об'єдналися – 371 (1 місце);

Параметр 4 Кількість ОТГ, з кількістю жителів менше 5 тис. осіб – 17 (10 місце);

Параметр 5 Перспективні плани, затверджені Урядом – 55 (14 місце);

Параметр 6 Населення ОТГ – 470,8 тис. осіб (1 місце).

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України // Глобальна мережа Інтернет. – <http://www.rada.gov.ua>.
2. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» // Відомості Верховної Ради України. – 1999.
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» // Відомості Верховної Ради України. – 1997.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 листопада 2007 р. № 1035-р “Про схвалення Концепції сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства” . - <http://www.kmu.gov.ua>.
5. Державне управління: теорія і практика / За заг. ред. Б.А. Аверьянова. – К.: Юрінком – Інтер, 1998.
6. Офіційний веб-сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства.